

Εἰς τὴν στροφὴν ὑπογραμμίζεται ὁ ἐσωτερικὸς χαρακτήρ τῆς Ἑρινύος, μὲ ἐκφορὰν σειρᾶς ἐπιθέτων. Γίνεται ἀνάλυσις τῶν ἐπιθέτων, σπανίων, ποιητικῶν, μὲ μνείαν ἀναλόγων εἰς Ὅμηρον καὶ συγγραφεῖς. Εἰς τὴν ἀντιστροφὴν γίνεται ἀπάντησις μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ χάλυβος ὡς ὀργάνου ὀργῆς, ἀντίθετος μὲ διακοσμητικὴν ὁμοιότητα. Ἐπισημαίνονται αἱ λέξεις «κλειῖδες» εἰς θέσεις ἀντιστοίχους, στροφῇ στίχ. 4 Ἑρινύς, ἀντιστροφῇ στίχ. 4 σίδαρος. Ἀντίθεσις ἐσωτερικὴ — ἐξωτερικὴ. Ἐπισημάνσεις τῆς ἐννοίας λέξεων, ποὺ ἐδῶ λαμβάνουν πικρὰν δευτέραν σημασίαν (*χρηματοδαίτας, κλήρους, σίδαρος, χθόνα κατέχειν, διαπάλλον, ναίω*). Ὁ χορὸς διερωτᾶται διὰ τὸ μέλλον, ποὺ καθίσταται προορατὸν ἀπὸ τὸ μακρινὸν παρελθόν. Ἐξετάζεται ἡ συμβολὴ τῶν λέξεων εἰς τὴν ἐντύπωσιν, λέξεων ποιητικῶν, Αἰσχυλείων καὶ ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν χρῆσιν πρὸς ὁμηρικὰς ἢ ἄλλων συγγραφῶν. Ὡς πρὸς τὴν τελικὴν σκηνὴν στίχ. 1005-1078, εἴτε αὕτη Αἰσχύλειος εἴτε καὶ ὄχι, αἱ συγγραφεῖς φρονοῦν ὅτι εἶναι περιττὴ καὶ ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀποκαθιστᾷ τὸ ἀπαράμιλλον κάλλος τοῦ δράματος.

Ἡ κατὰ τμήματα ἀνάλυσις τοῦ δράματος θίγει ὅλα τὰ προβλήματα καὶ διαφωτίζει τὴν δομὴν τοῦ καὶ τὴν μοναδικότητα τῶν λεπτομερειῶν καὶ δομῆς καὶ τῆς μορφῆς του, νομίζω κατὰ τρόπον πλήρη, τὸ δὲ βιβλίον ἀποτελεῖ ἄρτιον ἐργαλεῖον ἐρεῦνης τῶν ἀρχαίων δραμάτων. Διερωτῶμαι τί τὸ ἀρτιώτερον θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ παράσχη 1) ἡ ὑπὸ ἐνὸς μόνον συγγραφέως ἐπεξεργασία τοῦ δράματος καὶ 2) ἡ συνολικὴ αὐτοῦ θεώρησις. Ὡς τὴν ἐκ τῆς συνολικῆς ἐξετάσεως συνάφειαν τῶν τμημάτων πρὸς ἄλλα κατὰ τρόπον ἐναργέστερον, μὲ τὴν ἐνδειξιν τῶν σημείων τῆς ἀποκορυφώσεως τοῦ δράματος, τὴν ἀναζήτησιν τῆς κυβερνώσης τὰ ἐγκόσμια δυνάμεις συμφώνως πρὸς τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ Ἑλευσινίου δραματούργου. Ὅμως καὶ τὰ θέματα ταῦτα ἐδόθη εὐκαιρία νὰ θιγοῦν κατὰ τὸν σχολιασμὸν τῶν τμημάτων ὑπὸ τῶν συγγραφῶν L. Luras καὶ Z. Petre, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ ἐξόχου βιβλίου των πλουτίζουν τὰ μέσα τῆς ἐρεῦνης τῶν ἀρχαίων δημιουργημάτων.

Παν. Κ. Γεωργοῦντζος

Γερ. Μαρκαντωνάτου, Σοφοκλέους Φιλοκτήτης, κριτικὴ καὶ ἐρμηνευτικὴ ἔκδοσις, Gutenberg Ἀθῆναι 1982, σελ. 306.

Ὁ Συγγραφεὺς ἀνήκει εἰς τοὺς εὐρύτερον κατηρτισμένους δοκίμους φιλόλογους τῆς Χώρας μας, ἐντριβὴς δὲ εἰς τὰς ἐκδόσεις ἀρχαίων δραμάτων καὶ σχολικῶν βοηθημάτων καὶ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Πλάτωνος» ἐκ πλήθους ἐπιστημονικῶν τοῦ ἄρθρων καὶ βιβλιοκρισιῶν, ποὺ ἐδημοσιεύθησαν εἰς αὐτόν. Τὸ ἐν τίτλῳ βιβλίον εἶναι τὸ τέταρτον ἀρχαῖον δράμα, εἰς τοῦ ὁποίου προβαίνει τὴν κριτικὴν καὶ ἐρμηνευτικὴν ἔκδοσιν πρὸς διευκόλυνσιν κατὰ πρῶτον λόγον τῶν σπουδάζοντων τὰ ἀρχαῖα δράματα μαθητῶν τῶν Λυκείων.

Συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα, τὰ ἀρχαῖα δράματα πρέπει νὰ διδάσκονται εἰς τὰ Λύκεια εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ εἰς μετάφρασιν. Πῶς θὰ ἐπιτύχη τὸ εἶδος τῆς διδασκαλίας αὐτό, δεδομένου ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐπὶ ἐννέα μέχρι τοῦδε ἔτη ἐδιδάχθησαν κείμεναν μόνον τῆς «δημοτικῆς», ἄνευ τόνων καὶ πνευμάτων, τοῦτο ἀφίνεται εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Πάντως ὁ Μαρκαντωνᾶτος ἐκπονεῖ τὴν ἔκδοσίν του κατὰ τὸν τρόπον τοῦ πρό τοῦ ἔτους τῆς νέας Ἑγίρας 1976 —τί ἄλλο νὰ κάμη;— μεταβαλὼν μόνον τὸ λεκτικὸν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς μεταφράσεώς του εἰς τρόπον «δημοτικόν», ὑπαγορευόμενον ὅχι «ὑπὸ τῶν δοκίμων συγγραφέων» ὡς διαλαμβάνει ὁ νόμος, ἀλλὰ κατὰ τὸ δοκοῦν τῶν διωρισμένων γραμματικῶν χρησιμῶν, συμφώνως πρὸς ὑπουργικὰς ἐγκυκλίους καὶ ὁδηγίας ἀντιθέτους πρὸς τὸν νόμον.

Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν (σελ. 1-27) γίνεται ἀναφορὰ εἰς τὴν εὐμενῆ κρίσιν τοῦ Δίωνος τοῦ Προυσαέως περὶ τῆς δραματοποιήσεως τοῦ Φιλοκτῆτου ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους, ἀναφέρονται οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὸν ἥρωα, τὰ περὶ αὐτοῦ ἔργα τῶν ἀρχαίων, αἱ χαρακτηρισταὶ διαφοραὶ τοῦ μύθου, ὡς τὸν διαπραγματεύονται οἱ τρεῖς τραγικοὶ μὲ λεπτομερῆ κατονομασίαν αὐτῶν καὶ ἡ τελικὴ κρίσις περὶ τοῦ ἐπιτυχεστέρου συνδυασμοῦ τῶν στοιχείων ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους. Ἐπὶ πλέον ἀναφέρονται οἱ κατὰ τὴν παράδοσιν παλαιοὶ τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὸν Φιλοκτῆτην, ἐπίσης δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ συγγραφεῖς τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ οἱ σύγχρονοι. Ἡ διαπραγματεύσις τοῦ θέματος δὲν ἀφήνει κενά, ἀπορῶ ὅμως διατὶ ὁ Μ. γράφει «ἡ ἀναλγητὴ ἐγκατάλειψίς του ἀπὸ τοῦς Ἀργείους». Διατὶ ἡ ὄβρις ἐναντίον ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Εἶχε γίνῃ δεκτὸν ὅτι αἱ κραυγαὶ καὶ βλασφημίαι του καὶ ἡ ἀφόρητος δυσσομία του ἦσαν ἀνυπόφοροι εἰς τὸ σπράτευμα καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἐγκατάλειψίς του ὡς ἀναγκαία θυσία ἐνὸς χάριν τοῦ συνόλου. Δὲν πρέπει νὰ προσανατολίζωμεν τοὺς νέους εἰς τὴν ἐκφορὰν ἀβασανίστων ἐπικρίσεων καὶ ὀβρεων. Ἄλλο τὰ παράπονα τοῦ ἰδίου.

Ἀκολουθῶς εἰς τὰς σελ. 28-38 διερευνᾶται ἡ δραματοποίησις τοῦ μύθου. Ἐξετάζονται πρῶτον τὰ γεγονότα τοῦ μύθου, ὅπου καὶ πάλιν τονίζεται «ἡ ἀπάνθρωπη συμπεριφορὰ τῶν Ἀτρειδῶν καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ» —ἐνῶ ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ὄργανα τῆς βουλῆσεως τῶν Θεῶν— καὶ εἶτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας καὶ τὰ ἐν τῇ προλόγῳ συμβαίνοντα. Μετὰ ταῦτα ἡ Πάροδος μὲ ἀνάλυσιν τῶν σκέψεων τοῦ Χοροῦ καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς τεχνικῆς τοῦ δράματος εἰς τε τὸ κείμενον καὶ τὰς πυκνὰς ὑποσημειώσεις, ἐν αἷς παρουσιάζονται καὶ διαφοροὶ γνῶμαι. Τὸ Α' Ἐπεισόδιον μὲ ἀνάπτυξιν τῶν λεγομένων καὶ ὑποκρινομένων, τὸ Α' Στάσιμον μετὰ παρατηρήσεων, τὸ Β' Ἐπεισόδιον μὲ ἀνάπτυξιν τῶν διαδραματιζομένων, τὸ Β' Στάσιμον καὶ τὰ λεγόμενα, τὸ Γ' Ἐπεισόδιον μὲ παρακολούθησιν γεγονότων καὶ συναισθημάτων, τὸ Γ' Στάσιμον καὶ τὴν ἐκβασιν τῶν δραματικῶν γεγονότων. Μαζὶ μὲ τὰς ἰδικὰς του κρίσεις ὁ Συγγρ. παρουσιάζει καὶ πλῆθος ἄλλο γνῶμῶν ἐκ τῆς βιβλιογραφίας εἰς τὰς ὑποσημειώσεις.

Εἰς ἕν τρίτον κεφάλαιον ὁ Μ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Σοφοκλείου δράματος τοῦ Φιλοκτῆτου, Πρῶτον τὰ περὶ τὴν τραγικὴν μοῖραν τοῦ Φιλ., περὶ ἣν ἀντιθέσεις: σκληρότης τῶν ἄλλων (Μ. «ἀναλγησία») καὶ ὀδύνη τοῦ Φιλ. Πάθος ἐκδικήσεως τοῦ Φιλ. καὶ προορισμός του πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐχθρῶν του. Τὰς ἐναλλαγὰς εἰς τοῦ Νεοπολέμου τὴν σκέψιν καὶ τὴν ψυχὴν. Ἀπόψεις τῶν κριτικῶν (Δίων κλπ.) καὶ σύγκρισις ὡς πρὸς τὴν διαπραγμάτευσιν ὑπὸ Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου. Ἐξέτασις τῶν ποιητ. στοιχείων «ἀμαρτία» (Ἀριστ. Ποιητ.) καὶ «ἄτη» εἰς Φιλοκτῆτην λεπτομερῶς. Αἱ ἐρμηνεαὶ τῶν μετὰ τὴν Ἀναγέννησιν κριτικῶν. Ἡ θεολογικὴ ἐρμηνεία μὲ ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων τῆς. Ποικίλαι ἐρμηνεαὶ τῶν νεωτέρων καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Συγγρ. ἐπισήμανσις τεσσάρων κυριωτέρων κεντρικῶν νοημάτων τοῦ ἔργου.

Στὸ τέταρτον κεφ. ὁ Μ. ἐξετάζει τὴν δομὴν καὶ πλοκὴν τοῦ δράματος. Πρῶτον ἐξετάζεται ἡ πολυγνῶμία τῶν κριτικῶν περὶ τὸν τίτλον τοῦ ἔργου καὶ τὴν θέσιν τοῦ Φιλ. καὶ τὰ ἐπιχειρήματά των. Ἐπειτα ἡ πολυγνῶμία των περὶ τῆς πλοκῆς —τῆς τῶν πραγ-

μάτων συστάσεως— με παράθεσιν τῶν ἀπόψεών του καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς συζητήσεως δραματικῶν τινων προβλημάτων, ὡς ἡ παρουσίασις τοῦ ἄλγους εἰς τὴν δρᾶσιν, ὁ συμβολισμὸς τῆς πληγῆς, ἡ παρέμβασις τοῦ ἐμπορίου, ἡ μοναδικὴ εἰς τὸ δρᾶμα τοῦτο χρήσις ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ, ἡ ἔννοια τοῦ μονολόγου τοῦ Ἑρακλέους, ἡ στάσις τοῦ χοροῦ (ὄχι ἀντικειμενικοῦ θεωρητοῦ, ἀλλὰ συμπτᾶντος) καὶ ἡ παρουσίασις τῆς Λήμνου ὡς ἐρήμου. Ὁ Μ. παρουσιάζει τὰς ἀποψεις ἐκάστου μὲ σαφήνειαν καὶ πληρότητα.

Εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον τῆς εἰσαγωγῆς ἐξετάζεται ἡ χειρόγραφος παράδοσις μὲ ἐξιστόρησιν τῶν πιθανοτήτων τῆς παραδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους καὶ εἰδικώτερον τοῦ Φιλοκτήτου. Ἐξηγείται ἱστορικῶς ἡ μέχρι τοῦ 4ου περίπου μ.Χ. αἰ. διάσωσις καὶ εἶτα διὰ τοῦ Βυζαντίου τοῦ Χ αἰ. καὶ κατόπιν. Ἐκτίθενται τὰ τῶν τριῶν κυριωτέρων οἰκογενειῶν τῶν χφφ. καὶ ὑποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ Μ. ἡ ἀξία τοῦ Par. 2712. (Τὴν ἀξίαν τῆς οἰκογενείας ταύτης ὑπεστήριζεν καὶ ὁ διδάσκαλός μου Desrousseau, οὗ ἐπιμελητῆς ἦτο ὁ Dain). Ἐξετάζονται ἐπίσης καὶ οἱ μεταγενέστεροι Βυζαντινοὶ κώδικες καὶ τὰ σχόλια τῶν λογίων Βυζαντινῶν.

Ἡ μετάφρασις εἰς τὰς δεξιὰς σελίδας τοῦ βιβλίου σελ. 103-201 γίνεται «εἰς πεζὴν φιλολογικὴν μετάφρασιν καὶ λογοτεχνικὴν ἀπόδοσιν». Ὁμολογῶ ὅτι αἰσθάνομαι πολλὴν ἐπιφύλαξιν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν «λογοτεχνικὴν» καὶ χαίρω ὅτι ὁ Συγγρ. ἀπέφυγε τὸν πειρασμὸν νὰ προαχθῇ εἰς ποιητὴν παρασυρόμενος ἀπὸ τὸ ἀναριθμητὸν πλήθος τῶν νεοελλήνων μελανωτῶν τοῦ ἐντύπου χάρτου. Ἀκόμη καὶ ἓνας προικισμένος ποιητῆς θὰ συνθλίψῃ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Σοφοκλέους. Εὐτυχῶς λοιπὸν ἡ μετάφρασις εἶναι πεζή. Ὅπως εἶναι φυσικόν, ἓνας φιλόλογος τοῦ ἀναστήματος τοῦ Μ. ἔχων εἰσδύσει εἰς τὸν λόγον καὶ τὸν νοῦν τοῦ πρωτοτύπου ἐρμηνεύει καλῶς τὸ δρᾶμα, διὰ τοῦτο αἱ ὀλίγαι παρατηρήσεις θὰ εἶναι τυπικαί.

Ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις εἶναι ὄντες πνιγηρά, ὅπως ἐναφέρεται ἐδῶ, ἐν τούτοις ὁμως δὲν γνωρίζω ἂν ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἀποδίδωμεν τὸ *Δαρδάνου πέδον* ὡς τὴν *πόλιν τοῦ Πριάμου* (στ. 69). Εἰς τὴν στ. 279 τὸ ὑποκείμενον *ναῦς ἃς ἔχων ἐναυστόλουν* (ἐγὼ ὁ Φιλ.) μεταβάλλεται εἰς τὴν μετάφρασιν *ὅλα τὰ καράβια εἶχαν σαλπάρει* (τὰ πλοῖα, τὸ ἀντικείμενον). Εἰς στίχ. 318 τὸ *Ποίαντος τέκνον* ἀποδίδεται τοῦ *Ποίαντα παιδί* (ὁ πάσχων ἄθλιος Φιλοκτήτης = παιδί, εἶναι κάπως ἀνοίκειον· εἰς στίχ. 320 γράφεται *γιέ τοῦ Ποί.* (ἐδῶ καλῶς). Εἰς τὸ 214 τὸ *θυμὸν πληρῶσαι* ἀποδίδεται νὰ *καταπραῦνω*. Ὁ ἀνάστατος Φιλ. ζητεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐκδικητικῶς τὸν θυμὸν του καὶ ὄχι νὰ τὸν σβῇ. Εἰς 344 τὸ *δῖος Ὀδυσσεὺς* ἀποδίδεται *ἄρχοντας* (δὲν εἶναι ἀκριβῶς αὐτό!). Εἰς 374 *ἥρασσον κακοῖς τοῖς πᾶσι* ἀποδίδεται *ξέρασα ἀπάνω του ὅλες τὶς βρυσίδες τοῦ κόσμου*. Πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ὅλοι ὅτι ἡ δημοτικὴ ὡς ἔκφρασις ἀμεσότητος, φυσικῆ, εἶναι αὐθόρμητος, ἀσυγκράτητος καὶ ἀπερικόσμητος, διὰ τοῦτο τὸ πλεῖστον τῶν ἐκφράσεών της ἔχουν χαρακτῆρα ὄνειδιστικόν ἢ ἀκαλαισθητὸν, ὡς ἐδῶ, *vulgaire*, ὅπως γράφουν τὰ ξένα λεξικά, δηλαδὴ χυδαῖον διὸ καὶ πρέπει νὰ τὰς προσέχωμεν.

Εἰς 389-90 ὁ δ' *Ἀτρεΐδης* *στυγῶν ἐμοὶ θ' ὁμοίως καὶ θεοῖς εἶη φίλος* ἀποδίδεται *μακάρι νᾶναι φίλος στοὺς θεοὺς ὅσο εἶναι καὶ σὲ μένα*, ἡ ἀπόδοσις ἐμφανίζει τὸ πρότερον ὅστερον, (οἱ θεοὶ ξέρουν ποιοὺς θὰ ἔχουν φίλους καὶ ἐχθρούς, δὲν χρειάζονται εὐχὰς πρὸς τοῦτο).

Εἰς τὸ 458 *οὐ στέρξω ποτέ* = δὲν θὰ ἐκτιμῇσω (μᾶλλον *ἀνεχθῶ*). Εἰς 476 *τότ' αἰσχροὺς ἐχθρικὸν καὶ τὸ χρηστὸν εὐκλεές* ἀποδίδεται *ἐχθρικὸ τὸ ἄσχημο καὶ τιμητικὸ τὸ καλό*· τὸ εὐκλεές = τιμητικὸν δὲν εἶναι τόσον εὐστοχον, ὁ Σχολιαστὴς τὸ ἀποδίδει εὐ-

στοχώτερον ἔνδοξον. Εἰς 485 προσπίτνω σε γόνασι καίπερ ὦν ἀκράτωρ ὁ τλήμων, χωλὸς ἀποδ. κτ' ὥς εἶμαι σακάτης καὶ κουτσὸς (τὸ ἀκράτωρ ὄχι σακάτης, ἀλλὰ ἂν καὶ δὲν μπορῶ νὰ γονατίσω χωλὸς ἂν). Εἰς τὸν στίχ. 989 Ζεὺς ἔσθ' ἦν' εἰδῆς, Ζεὺς, ἀποδ. ὁ Δίας, ὁ Δίας. Μὰ τέλος πάντων εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀποφοιτοῦν οἱ Ἑλληνόπαιδες γενικῶς ἀπὸ τὰς ἐγκυκλίους σπουδᾶς· δὲν θὰ πρέπει νὰ μάθουν τὸ ἀκριβὲς ὄνομα τοῦ πρώτου ἰθαγενοῦς Ἑλλήνου Θεοῦ; Μόνο μὲ μάσκα θὰ γνωρίζωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων θεῶν καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων; Τὸ ἴδιον ἰσχύει δταν λέγωμεν τῆς Ἑλλάδας ἀντὶ τῆς Ἑλλάδος, εἶτε ποδᾶρι, φτεροῦγα ἀντὶ πόδι, φτερό. Ὑπάρχει ἀκόμη ἀτμόσφαιρα, ὅσα ὑπῆρχεν εἰς τὴν Γαλλίαν εὐθὺς μετὰ τὸ 1798 καὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ ἐκφραστοῦν μὲ φυσικὴν πλαστικότητα καὶ φυσικότητα οὔτε οἱ ῥήτορες τοῦ κοινοβουλίου ἐκ φόβου τοῦ πεζοδρομίου. Αἱ ὀλίγαι αὗται παρατηρήσεις πού ἀφοροῦν τὴν σημερινὴν ἀτμόσφαιραν δὲν ἐπηρεάζουν τὴν λαμπρὰν ἐκδοσιν τοῦ Φιλοκτήτου πού ἐξεπόνθησεν ὁ Γερ. Μαρκαντωντάτος.

ΠΑΝ.Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

G.J.D. Aalders, Plutarch's Political Thought (Πρακτικὰ τῆς Βασιλικῆς Ὀλλανδικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, Τμ. Γραμμάτων, N.R. Deel 116) Amsterdam/Oxford/New York 1982 σελ. 67.

Ὁ συγγραφεὺς, ἐκ τῶν πλέον ἐγκρίτων συγχρόνων κλασσικῶν φιλολόγων, εἰς τὴν πραγματείαν του αὐτὴν δίδει συνολικὴν εἰκόνα τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν τοῦ Πλουτάρχου, ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς ἐπιμελοῦς διερευνήσεως τῶν εἰς τοὺς Παραλλήλους βίου του καὶ εἰς τὰ πολυποίκιλα συγγράμματά του ἐκφραζομένων γνώμων καὶ ἰδεῶν του. Ἡ ἑξέτασις καταμερίζεται εἰς δέκα κεφάλαια 1) Ὁ Πλούταρχος καὶ ἡ Πολιτική 2) Ἑλληνισμὸς καὶ πατριωτισμὸς 3) ἡ πολιτικὴ εἰς τὴν πόλιν-κράτος καὶ εἰς τὸ κοσμοκυρίαρχον κράτος 4) εἶδη πολιτευμάτων 5) πολιτικὰ ἰδεώδη 6) πολιτικὴ ἡγεσία 7) πολιτικὴ ἐν τῇ πράξει 8) Τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν 9) ἡ πολιτικὴ καὶ αἱ ἱστορικαὶ ἐξελίξεις 10) Αἱ πηγαὶ τῶν πολιτικῶν σκέψεων τοῦ Πλουτάρχου. Ἐπιτάσσεται ἐκλογὴ βιβλιογραφίας.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ εἰδικωτέρα τοῦ σ. ἐνασχόλησις μὲ τὴν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ Πλουτάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸ βιβλιογραφίας τὸν ἔχουν οἰκειώσει μὲ τὴν προσωπικότητα καὶ τὰς ἀθθεντικὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὰ ἔργα του νὰ διακρίνη τί εἶναι τὸ συνεπὲς καὶ τί τὸ ἀποκλίνον, ὡς λ.χ. τοῦτο ἐμφαίνεται καὶ εἰς τὴν πραγματείαν του περὶ γνησιότητος τοῦ ἔργου του «περὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας» (*Mnemosyne* 35 σελ. 72-83). Ὁ μελετῶν τὴν προκειμένην μελέτην διαπιστώνει ὅτι μὲ πολλὴν ἐμβριθείαν καὶ σταθερότητα ἀναλύει ὁ σ. τὰ ἐκ τῶν ποικίλων εἰδήσεων τῶν διασωθέντων ἔργων τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἰδίᾳ τῶν παραλλήλων βίων προκύπτοντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ ἑκτασις τῆς μορφώσεώς του, αἱ γενικαὶ του ἰδέαι περὶ πολιτικῆς, πολιτικῶν, πολιτευμάτων, πολιτικῶν ἰδεωδῶν, πολιτικῶν ἡγετῶν, πολιτικῆς ἀσκουμένης εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ εἰς κράτος παγκόσμιον, εἰς τὸ Ρωμαϊκόν, περὶ τῆς πολιτικῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγετῶν καὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Ἐπίσης βλέπει τις τὸν Συγγραφέα δεικνύοντα πῶς ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ Πλουτάρ-